

Kiitus kustutab tunnustusejanu

Indrek (8) muutub pahuraks, kui ta õpetaja tähelepanu ei saa. Poiss tahab pidevalt vastata, olenemata sellest, kas ta teab õiget vastust või mitte. Kui õpetaja küsib kedagi teist, on Indrek varjamatult nõrдинud.

Lastepsühhiaater Lea Kalvo sõnul vajavad pidevalt kiitust eelkõige madala enesehinnanguga ja tunnustusejanus lapsed. Eneseusalduse kaotanud püüavad koolis sageli võita õpetaja poolehoidu, et õõnestatud sisetunne kiitusest tugevamaks saaks. Kui kiitust ei õõnestu teenida, võib laps olla nõrдинud ja õõnetu, kuid võib hakata tunnis ka korda rikkuma. Eesmärgiks on iga hinna eest tähelepanu võita.

"Eelkõige tuleb mõtiskleda, miks laps vajab nii väga tähelepanu või kiitust "oi, kui tubli sa oled!",", leiab Lea Kalvo. Tema sõnul saab enamik lapse käitumisprobleeme alguse kodust. "Perekonnas valitsevad ebakõlad peegelduvad sageli laste olemuses ja tegudes," tõdeb ta.

Kahjuks loodetakse paljudes kodudes, et õpetaja ja kool teevad rüblikut korraliku inimese. Ent pedagoog, kelle klassis on 30 õpilast, lihtsalt ei suuda midagi ette võtta. Lea Kalvo loodab, et õpetaja, kes märkab lapse käitumises häireid, pöördub abipalvega vanemate poole.

Vanemad sekkuvad sageli liialt lapse arengusse. Eluks ette valmistamine

Õpetaja, märka mind! LEMBIT PEEGEL

peaks algama sellest, et süvendatakse lapse eneseusku. Ent vanemad kipuvad seda juba eos õõnestama – ei lase pispõnnil ise bussitrepist üles ronida, sest kiiremini saab siis, kui ta bussi tõsta. Sageli saadab abistamist kinnitus "sa ei saa sellega nagunii hakkama!"

"Eneseusalduse kasvatamise seisukohalt oleks õigem lasta lapsel rohkem ise proovida ja tegutseda," leiab Lea

Kalvo. Tema sõnul on oluline, et ka väike laps saaks varakult ise otsustada ja valikuid teha. Vanemad, kes püüavad oma järeltulijat meeletult hädadohtude eest hoida, ise tema probleeme lahendada, saavutavad sageli vastupidise tulemuse. Perekond, kes õpetab oma last vaid teistele toetuma, riskib sellega, et lapsel kujuneb sõltuvus vanemast. Keerukates olukordades ei pruugi vanema külge kasvanud ja eneseusalduse kaotanud laps ise hakkama saada, sest tal ei ole elukogemust. Tihti eelistavad sellised lapsed eakaaslastest eralduda, sest nende meelest on kodus vanema läheduses kõige kindlam ja turvalisem.

Paljud vanemad leiavad, et õige aeg lasta lapsel iseseisvalt otsustada on siis, kui ta läheb kooli. "Koolimineku tähendab lapsele suurt kriisi," tõdeb Lea Kalvo. "Kui last ei ole varem iseseisvusega harjutatud, ei tule ta sellega temale uues olukorras lihtsalt toime. Väike koolijüts ei ole selleks sotsiaalselt küps."

Lastepsühhiaatri sõnul on enesehinnangut tõsta tunduvalt raskem, kui seda maha suruda. Järjekindel näägutamine ja lootusetu inimese sildi "külge kleepimine" on võimsaim vahend eneseusu kõigutamiseks. Lapse enesehinnangut tõsta püüdes peab siiski meele pidama, et kiitusega ei tohi minna üle piiri. "Kiitma peab siis, kui selleks on põhjust," leiab Lea Kalvo.

KRISTEL KIRSS